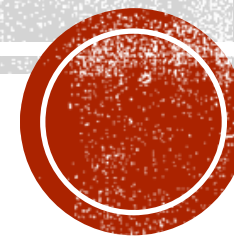

**ADMINISTRACJA
PUBLICZNA**

I

**MOŻLIWOŚCI
PARTYCYPACJI
SPOŁECZNEJ**

BURZA MÓZGÓW

- CO TO JEST ADMINISTRACJA PUBLICZNA (SKOJARZENIA)
  - GDZIE SIĘ Z NIĄ SPOTYKAMY
- CO KOJARZY SIĘ PAŃSTWU ZE SŁOWEM PARTYCYPACJA
  - JAKIE SĄ FORMY PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ

CELE SZKOLENIA

- Uświadomienie czym jest administracja publiczna;
  - Jakie są modele administracji publicznej;
- Czym administracja publiczna różni się od administracji prywatnej;
  - Jaka jest struktura administracji publicznej;
    - Czym jest partycypacja społeczna;
- Poznanie sposobów uczestnictwa obywateli w podejmowaniu istotnych decyzji;

DEFINICJA

- Andrew Dunsire, Administration. The Word and the Science, Martin Robertson, London 1973. doliczył się (w języku angielskim) co najmniej piętnastu różnych znaczeń terminu „administracja”;
- Termin „administracja publiczna” użył Woodrow Wilson (1887), aby opisać prowadzenie spraw publicznych;
- Administracja w szerokim znaczeniu oznacza działania wspólne grup, podejmowane, aby osiągnąć wspólne cele (H. Simone, 1991) ;
- Administracja to czyjaś działalność trwała i planowa, ogarniająca pewną ilość ludzi i wielość dóbr, a zmierzająca w ostatecznym swym celu do zaspokojenia potrzeb własnych administrującego lub cudzych (Kasznicza, 1947; Knosala, 2004).

DEFINICJA

- Termin administracja pochodzi od łacińskiego czasownika ministrare (służyć), a ten prawdopodobnie od rzeczownika manus, czyli ręka. Wzmocnienie czasownika ministrare przedrostkiem ad dodatkowo podkreśliło celowy i wykonawczy charakter tego działania (w prawie rzymskim administrare znaczyło zarządzać czymś, a w wiekach XII i XIII, kiedy kształtował się język prawny Europy, termin administratio oznaczał głównie zarządzanie cudzym majątkiem). W etymologicznym znaczeniu to inaczej służyć i obsługiwać, współcześnie natomiast – zarządzać,

ADMINISTRACJA PUBLICZNA A PRYWATNA

Główna różnica między administracją publiczną a prywatną polega na tym, że w przypadku tej pierwszej składa się ona z różnych organizacji publicznych, które zarządzają tym, co wspólne. Natomiast w drugim odnosi się do tych podmiotów, które administrują prywatnie.

CECHY ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

- Administracja działa w imieniu i na rachunek państwa;
- Administracja ma charakter polityczny;
- Administracja działa na podstawie prawa i w tych granicach, jakie prawo dla niej przewiduje;
- Celem działalności administracji nie jest osiągnięcie zysku;
- Administracja jest organizacją o charakterze jednolitym i ogólnym;
- Administracja ma charakter monopolistyczny;
- Administracja ma w zasadzie charakter bezosobowy;
- Administracja ma charakter władczy;

CECHY ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

- Administracja zorganizowana jest i działa na zasadzie kierownictwa i podporządkowania;
- Administracja opiera się w swym działaniu z reguły na pracy zawodowego, fachowego personelu urzędniczego;
- Administracja działa w sposób ciągły i stabilny. Jest ona podstawową organizacją utrzymującą i kształtującą codzienne funkcjonowanie, porządek i bezpieczeństwo państwa;
- Administracja może działać i działa nie tylko na wniosek zainteresowanych w uzyskaniu jej rozstrzygnięć obywateli lub innych podmiotów, lecz także z własnej inicjatywy .

MODELE STEROWANIA ADMINISTRACJĄ PUBLICZNĄ

- model legislacyjny;
- model kierownictwa egzekutywy;
- model korelatywny.

MODEL LEGISLACYJNY

Istotą tego modelu jest nadrzędna pozycja podmiotów władzy ustawodawczej, która jest hierarchicznie nadrzędna wobec struktur administracyjnych.

Podmioty władzy ustawodawczej:

- wyznaczają kierunki działania administracji,
- wskazują sposoby postępowania,
- dają kompetencje,
- określają rodzaje zadań,
- konstruuje procedury tworzenia i znoszenia struktur administracyjnych.

MODEL KIEROWNICTWA EGZEKUTYWY

Stanowi, że decyzje strategiczne, kierunki i sposób działania zależy od niewielkiej grupy osób sprawującej funkcje kierownicze w strukturze administracyjnej.

Do tych osób zaliczamy:

- prezesa Rady Ministrów,
- ministrów,
- wójta, burmistrza – na obszarze działania gminy,
- starostę, zarząd powiatu – na obszarze działania powiatu,
- marszałka i zarząd województwa – na obszarze działania samorządu wojewódzkiego.

Władza ustawodawcza pełni jedynie funkcje kontrole np. poprzez Najwyższą Izbę Kontroli.

MODEL KORELATYWNY

Jego istotą jest ścisłe współdziałanie kierownictwa administracyjnego (które zazwyczaj ma charakter polityczny) z urzędnikami.

Kierownictwo określa koncepcję zmiany w oparciu o którą urzędnicy opracowują konkretne alternatywy, z których każda jest możliwa do realizowania. Następnie kierownik dokonuje wyboru jednej z alternatyw, podejmując końcową decyzję.

CZYNNIKI KSZTAŁTUJĄCE

- Ustrój państwa,
- Doktryny społeczne- polityczne,
  - Teren działania,
  - Środowisko ludzkie,
  - Kultura społeczna,
- Czynniki normatywne - normy prawne i moralne.

ZASADY ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

- Zasada związania administracji prawem. Organy administracji publicznej działają na podstawie przepisów prawa i w granicach zakreślonych przepisami prawa.
- Zasada kierownictwa. Kierownictwo jest to działanie organu administracji publicznej organizacyjne, inicjatywne, koordynacyjne, sprawdzające, kadrowe, nadzorcze, kontrolne.
- Zasada koordynacji. Koordynacja w administracji publicznej sprowadza się do harmonizowania działań różnych organów administracji i urzędów publicznych dla osiągnięcia zamierzonych celów.

ZASADY ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

- Zasada kolegialności. Kolegialność zasadza się na wspólnym podejmowaniu decyzji przez kilka lub nawet więcej równouprawnionych osób.
- Zasada jednoosobowości. Jednoosobowość polega na tworzeniu jednoosobowych organów administracji i jednoosobowym podejmowaniu decyzji.
- Zasada decentralizacji. Decentralizacja wiąże się ściśle z budową aparatu administracji publicznej i rozłożeniem zadań między poszczególne ogniwa tego aparatu w układzie pionowym.

ZASADY ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

- Zasada zakresu działania i właściwości (kompetencji) organu. Zakres działania organu jest określany w przepisach ustrojowych prawa administracyjnego powołującego dany organ. Zakres ten obejmuje wyliczenie spraw, jakimi organ się zajmuje. Natomiast kompetencję należy rozumieć jako zbiór uprawnień organu administracji publicznej, dotyczącego określonego zakresu spraw, w którym organ ma prawo i zarazem obowiązek działania. Wyróżnia się kilka rodzajów właściwości: właściwość miejscowa – służy do określenia organu terenowego, który ma kompetencję do rozstrzygnięcia danej sprawy z punktu widzenia terytorialnego zasięgu działania.
- właściwość rzeczowa – jest to przyznanie organowi administracji prawa do rozstrzygnięcia tylko określonych kategorii spraw.
- właściwość instancyjna – jest to wskazanie instancji właściwej do rozstrzygnięcia danej sprawy.

ZASADY ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

- Zasada nadzoru. Nadzór jest to możliwość wynikająca z przepisów prawa wkraczania w działalność jednostki nadzorowanej środkami instruktywnymi, organizacyjnymi, kontrolnymi i władczymi.
- Zasada kontroli. Kontrola administracji sprowadza się do wykonywania czynności sprawdzających działania jednostek administracji publicznej. Zasada odpowiedzialności. Wyróżnia się:
  - odpowiedzialność kierownicza – dotyczy osób pełniących kierownicze funkcje w administracji publicznej,
  - odpowiedzialność karna – odpowiedzialność sprawcza indywidualna,
  - odpowiedzialność majątkowa – wiąże się ze szkodami wyrządzonymi przez urzędnika w procesie realizacji funkcji administrowania,
  - odpowiedzialność służbowa – jest to odpowiedzialność pracowników względem przełożonych za uchybienia wobec obowiązków służbowych.

ORGANIZACJA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

Administracja publiczna w Polsce występuje jako struktura składająca się z dwóch części:

- administracji rządowej - złożonej z organów działających na szczeblu centralnym i obejmujących zasięgiem swego działania terytorium całego państwa oraz organów działających na terenie województwa, których zasięg działania ogranicza się do terytorium województwa;
- administracji samorządowej - złożonej z organów pochodzących z wyboru, działających na terenie gminy, powiatu lub województwa i realizującej zadania o charakterze lokalnym, zaspakajającej lokalne potrzeby bądź działającej w ramach zleconych jej przez państwo zadań.

ADMINISTRACJA RZĄDOWA CENTRALNA

- Administracją rządową kieruje Rada Ministrów. Ministrowie kierują określonymi działami administracji rządowej lub wypełniają zadania wyznaczone im przez Prezesa Rady Ministrów. Zakres działania ministra kierującego działem administracji rządowej określają ustawy.
- W celu zapewnienia zawodowego, rzetelnego, bezstronnego i politycznie neutralnego wykonywania zadań państwa, w urzędach administracji rządowej działa korpus służby cywilnej. Zwierzchnikiem służbowym pracowników administracji rządowej jest Prezes Rady Ministrów. Przedstawicielem Rady Ministrów w województwie jest wojewoda.

ADMINISTRACJA RZĄDOWA TERENOWA

Administrację rządową na obszarze województwa wykonują: wojewoda, kierownicy zespolonych służb, inspekcji i straży, działający pod zwierzchnictwem wojewody, organy administracji niezespolonej, organy samorządu terytorialnego, jeżeli wykonywanie zadań administracji rządowej wynika z ustawy lub zawartego porozumienia, kierownicy powiatowych służb, inspekcji i straży, działający pod zwierzchnictwem starosty, organy innych samorządów, jeżeli wykonywanie zadań administracji rządowej następuje na podstawie ustawy lub porozumienia.

.

FUNKCJE ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

- funkcja porządkowo – reglamentacyjna
  - funkcja świadcząca
- funkcja regulatora rozwoju gospodarczego
  - funkcja organizatorska
  - funkcja wykonawcza
  - funkcja kontrolno – nadzorcza
- funkcja prognostyczno – planistyczna

PARTYCYPACJA SPOŁECZNA

DEFINICJA

Partycypacja to innymi słowy uczestnictwo.

To aktywne zabieranie głosu w sprawach, które nas dotyczą.

Dzięki partycypacji obywatele mogą włączać się w dyskusję, wyrażać opinie i współdecydować o sprawach dotyczących ich społeczności.

Opiera się ona na komunikacji pomiędzy władzą a obywatelami i skupia się na procesach dialogu wspomagającego podjęcie decyzji przez władze (samo)rzędu.

ZASADY WYNIKAJĄCE Z KONSTYTUCJI RP

zasada demokratycznego państwa prawnego, zakładającą między innymi (współ)decydowanie obywateli, poprzez szeroki wachlarz rozwiązań instytucjonalnych i proceduralnych, o formie i treści rozstrzygnięć władzy publicznej (art. 2);

zasada dialogu społecznego jako podstawy dla różnych form i metod współpracy między partnerami społecznymi, przez których rozumie się związki zawodowe, organizacje społeczno-zawodowe rolników, organizacje pracodawców, organizacje pozarządowe, samorządy czy kościoły (preambuła konstytucji);

zasada społecznej gospodarki rynkowej jako podstawy systemu ekonomicznego Rzeczypospolitej, opierającego się na wolności działalności gospodarczej, własności prywatnej oraz solidarności, dialogu i współpracy partnerów społecznych (art. 20);

zasada pomocniczości jako elementu „umacniającego uprawnienia obywateli i ich wspólnot” poprzez zapewnianie im pierwszeństwa w rozwiązywaniu problemów społecznych (preambuła i rozdz. VII poświęcony samorządowi terytorialnemu)

FORMY PARTYCYPAKJI SPOŁECZNEJ

INFORMOWANIE

To najprostsza forma partycypacji, angażująca obywateli w najmniejszym stopniu.

Działania władz sprowadzają się do poinformowania obywateli o decyzjach ich dotyczących.

Nie ma tutaj jednak miejsca na jakikolwiek aktywny wpływ ludzi na kształt podejmowanych przez władzę działań, sprowadza ich jedynie do roli biernych odbiorców.

KONSULTOWANIE

Jest kolejnym „stopniem” na tzw. drabinie partycypacyjnej ze względu na zwiększony udział obywateli w prowadzonych działaniach.

Poza poinformowaniem, władza daje obywatelom możliwość wypowiedzenia się na temat planowanych działań.

Osoby uczestniczące w konsultacjach występują niejako w roli „doradców”, których pyta się o zdanie i opinie w konkretnej sprawie. Głosy obywateli są więc rozważane, choć nie ma gwarancji, że zostaną wcielone w życie.

WSPÓŁDECYDOWANIE

Jest najwyższym stopniem partycypacji obywatelskiej ze względu na pełne partnerstwo pomiędzy władzą a obywatelami, polegające na przekazaniu im części kompetencji (ale i tym samym odpowiedzialności) dotyczących podejmowanych działań i decyzji. Tym samym obywatele mają realny wpływ na planowane, dotyczące ich (bezpośrednio lub pośrednio) działania.

INSTRUMENTY PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ

- Konsultacje społeczne
  - Budżet obywatelski
- Zgromadzenia publiczne
  - Petycje
  - Wnioski
- Rady i komitety społeczne

ZALETY PARTYCYPACJI

1. Mieszkańcy znają i rozumieją intencje władz lokalnych – legitymizacja
2. Następuje lepsze zdiagnozowanie potrzeb lokalnych
3. Żywe reagowanie na pojawiające się problemy i sprawna komunikacja
4. Mieszkańcy angażują się zarówno w proces wymyślania rozwiązania/strategii jak również są też częścią rozwiązania
5. Zwiększa się zaufanie do władz lokalnych – efektywna komunikacja
6. Wykorzystuje się realne i potencjalne zasoby lokalne do rozwiązywania problemów – szerokie korzystanie z różnorodnych kompetencji, umiejętności ludzi i instytucji
7. Mieszkańcy nie są biernym odbiorcą usług, a aktywnym podmiotem zmiany
8. Tworzy się kultura dialogu i kreatywności
9. Zapobiega się potencjalnym konfliktom w przyszłości w szczególności w sprawach drażliwych

CO MOŻE ZNIECHEĆCIĆ DO PARTYCYPACJI?

Brak akceptacji i dobrej woli

Brak czasu i przygotowania

Dodatkowe koszty

Brak informacji o podejmowanych działaniach

Słaba reprezentatywność

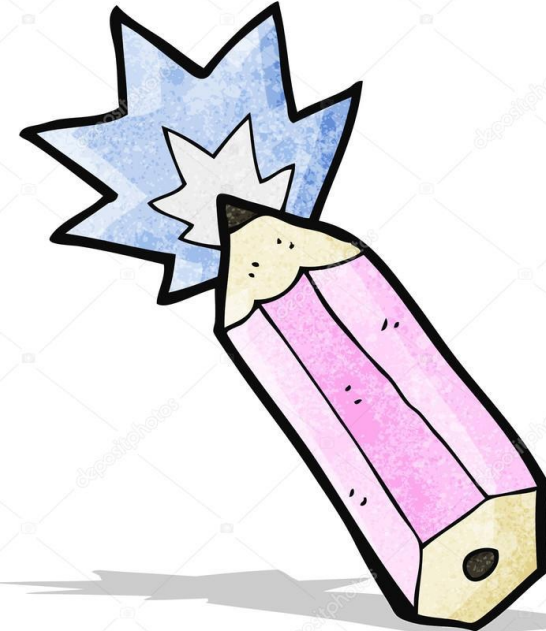
Brak wymagań dotyczących partycypacji w Specyfikacjach przetargowych

Niechęć do ewaluacji

ĆWICZENIE

- Proszę wyobrazić sobie, że mają Państwo dostęp do magicznego ołówka, którym mogą w swoim najbliższym otoczeniu: dzielnicy, gminie dorysować coś czego Państwa zdaniem brakuje i co poprawiłoby komfort życia mieszkańców.

ĆWICZENIE

- Czy i jakie trudności mieli Państwo podczas tego ćwiczenia?
- Które z propozycji powtarzały się?
- Dlaczego to było ważne? Ponieważ podstawą demokracji jest aktywność obywateli, która jako rodzaj takiego, odpowiednio użytego, ołówka może zmieniać rzeczywistość.
- Bez aktywności obywatelskiej demokracja zaczyna zamierać. Wszyscy obywatele mają prawo do udziału w procesie kształtowania świata w jakim żyją.

PODSUMOWANIE

A group of blue silhouettes of people holding hands in a circle, with the text "DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ" in the center.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

SYLWIA KORFANTY